

СЪ НОЖИЦИ И ЛЕРО.

Занаятчий и търговско-индустриални камари.

В брой 17 на «Известия на Ямболската Популярна Банка», като се говори за необходимостта от подкрепа на занаятчии, настоява:

„Налагат се, прочее, по-голямо внимание и грижи за занаятчийското съсловие, което е дашало много и ще продължава да дава за общото народно благосъстояние.“

Като говори за ролята на т. и. камари във живота на индустрията и търговията, които също не пренебрегнали напълно занаятчиите, въпреки че също морално задължени да ги подпомагат:

„Защото до като за търговци и индустриски има специални облаги, създадени по друга редица, Народна Банка, частни банки и др., за земеделци — Земеделска Банка, за занаятчиите няма подобно нещо. Ако не също популарните банки въ страната, които се явиха въ пълно употреба на занаятчиите, съзвършили малки средства, съмволично можем да кажем, че една голема част от тях щъхна отдавна да затворят дигенит.“

След това, като се излага възможността т. и. камари да подпомогнат занаятчиите и

косвено — популярните банки, се казва:

„Т. и. камари винаги имат излишни суми, които, напълно да внасят като временни вложени въ популярните банки и засилват сърдствата на последните, ги внасят обикновено въ други банки“.

Кризата.

В същия брой въ статията «Паричната криза и обществените строежи» се излага значението на големите обществени строежи: на читалище, поща, старопиталище и др. и се констатира:

„Създава се по този начин, макар и временно, но все пак от големо значение, поминъкъ на работническите сърдства и отчасти — разрешава се въпроса за безработицата въ града“.

И заявяват:

„Насъ ни радва обстоятелството, че виждаме поне една значителна част бедни и нуждащи за работа граждани, да продължават работата си“.

В края на статията се налага, че е необходимо:

„Общината да започне водоснабдяването на града и други, ползата от което би била по друга и следователно отдушникъ по големъ“.

Изложението на автора:

„Постигнатите ни ръкописи на научен труде подъ горното заглавие, от доктор по минното инженерство, г. Жеко Г. Георгиев, главен инженер инспектор по минните, нашъ съграждане.

Доколкото знаем, това е първата сериозна работа въ този дух и „Тракиецъ“ съжалява, че по липса на място не може да даде направо пълното и богато подкрепено съ цифри и таблици изложение на автора.

Минната промишленост съставя първостепенен дълъг на единъ на ционалната капиталь, затова не е беше интересъ да посочимъ на общиното, въ общи черти, какъ е вървяло развитието на минното дълъг въ България, особено въ последно време.

За методична яснота, г. Георгиев разглежда по-подробно производството на каменно въглищата мини и на рудните мини.

I. Каменовъглени мини.

Производството на каменовъглена въглища на насъ датира от освобождението 914 тона въ 1879 г. През 1925 г. е достигнало 1 1/4 miliona тона.

Автора намира, че за въ бъдеще се налага създаването на голема каменовъглена индустрия въ сърдцето на България — именно на минните от Балканския басейн — по стопанско-економически и стратегично национални съображения.

Сърдният коефициентъ на уве-

личението на производството през последното десетилетие е 10%; това дава основание да се очаква, че въ близко време общото производство на въглища ще достигне 2 милиона тона годишно.

За това необходимо да се подобрятъ, както качеството на пусканите на пазара въглища, така и условията на тъхния транспортъ, от което естествено цената имъ ще се понижи до толкова, да конкурира на останалите горивни материали, особено дървата.

За развитието на нашето каменовъглено производство се разкрива много пътища и благо приятия перспективи: устройване на брикетни фабрики, инсталации на областни електрически централи въ Перникъ, Марица, централния Балканъ, Черно-Море, предработване на въглищата въ коксъ и течни деривати, износъ на въглища и брикети въ съседните страни.

При благоприятни условия за електрификация на нашите каменовъглени басейни, при добри взаимоотношения съ нашите съседи — бихме казали — при по-голяма творческа интензивност у насъ, електрически централи въ „Бобовъ-Доль“ и Маришкия басейнъ биха могли да изнасятъ електрическа енергия до Цариградъ, Одринъ, Деле Агачъ, Солунъ.

Частното производство на въглища съставя само 10%, отъ цълото производство. При липсата на мъстни и чужди капитали за това налага се създаването на специална кредитна минно индустриална банка, които да подкрепи частните мини.

Преработката на въглищата въ коксъ е намалена през 1925 год на 310 тона, отъ 2,772 тона през 1924 год. Това се дължи на нисоката цена на българския коксъ, получена отъ приемливостта на нашите коксови пещи и отъ неизползването на ценните странични продукти, съпътстващи коксовото получаване.

Разходът на въглища за собствените нужди на минните е в зависимост отъ механическият способ за добиване и предизвикане, отъ екстракцията, отъ чистотата на жилищата и работниците. Другаде този разходъ, въ свързка съ по сложните инсталации на минните, съставя до 10% отъ общото производство. У насъ, за по следните две години е 3-17%. Частните мини сочатъ една економия въ този разходъ.

Продажбата на въглищата през 1925 год. съставя 90.6%, отъ цълото производство.

Най-главният клиентъ на нашите въглища съ българските държавни и жилищни (43.8%). На индустриални заведения съ продадени 330,671 тона. На държавни учреждения и чиновници — 143,501 т. На частни домове — само 107,979 тона. Износа въ странство е не-

значителен. По Нийския държавъ имаме да плащаме 355,000 тона.

Сортировката на въглищата през 1925 год. е ставала въ Перникъ съ 3 модерни сепарации, а останалите мини съ прости методи. „Перникъ“ даде 4 качества въглища: I кач — буци повече отъ II, II кач — 30—60 м. m., III кач — 12—30 м. m., IV кач — 0—12 м. m. I кач дава около 5,035 калории; IV кач — до 4,051 калории.

Вносът на чужди въглища въ България не е прекратен, въпреки богатата наличност на наши такива. Все пакъ, вносът през 1925 год. е намален на 8,440 тона, срещу 11,500 тона за 1924 год. Освенъ този вносъ, параходът на Бълг. Търг Парахад. Д. во, което получава годишна субсидия отъ държавата 12 милиона лева, съ изразходвали 10,584 тона чужди въглища. Това е едно крайно ожидателно явление, което трябва да се прекрати.

Разпределението на въглищата на глава въ България дава 221 кг за 1925 год. Разходът на въглища на единъ жител у насъ е около 20 пъти по-малък отъ този у Европа и Америка.

Техническият персоналъ, съкойто минната ни промишленост е разполагала през 1925 год. е броятъ 46 минни инженери: 34 българи, 10 руси, 1 немецъ, 1 чехъ. Половината отъ тия инженери са съзаявили въ Германия и 1/3 въ Русия. Само половината отъ тях висиши инженерски персоналъ непосредствено ръководи минното производство; останалите се намиратъ въ столицата.

Въ България по настоящемъ има 92 концесии за въглища и руди. Повечето отъ тях съ лишиени отъ ръководящъ персоналъ и нуждата за такъв, особено за нѣкои мини, е осезателна.

Работническа сила. Общото число на всички работници миньори през 1925 год. е било 9,339 души, отъ които 6,408 подземни. Числото на всичките миньори — отъ каменовъглените и други мини — е 10,185 души. Забелязва се, че числото на шантъните чиновници по минните е доста големо. Изработените през 1925 год. надници възлизатъ на 2,428,538, отъ които 57% съ на подземни работници.

Производителността на работниците е годишно по 503 кг. общо на една надница на единъ работникъ за 1925 г. Сръдното годишно производство на една миньорка е 883 кг., а на единъ копачъ 2,724 кг.

Заплатата на работниците е за една надница (съ възнаграждение, храна и др.) 82-73 лева — срещу 64.87 лева за 1924 г. По-дълъгъ — въ „Перникъ“ е била 84 лева, въ „Марица“ — 109.30 л.

Заплатата през 1925 г. удовлетворява единъ индексъ на по-

съжливане 30 пъти спрямо държавното време — съ сръдна запада 267 лева златни.

Разходъ на консумативните материали зависи отъ природните условия на експлоатацията, превоза, извличането и пр. Единъ отъ най-главните разходни материали — дървения подпорен тъкъ — е билъ през 1925 год. по 1,657 м., експлозивъ — 64 1/2 гр., бензинъ за локомобилъ — 0.163 гр., фитъ — 0.473 гр.

Костюмата стойност за единъ тонъ („Перникъ“) — съ превозните разноски и администрации — е 229.31 лева, срещу 251.34 лева през 1924 г. Отъ „Бобовъ-Доль“ — 337.12 лева.

Продажната цена на единъ тонъ („Перникъ“) е била сърдечно: I кач — 550 лева, IV кач — 250 лева. Не престъпватъ въглища — 439 л.

На бъл. държ. железнодорожни тонъ непрестанно въглища се е продавал 320 лева, а на учреждения и чиновници I кач. въглища — на първите — 400 лева, на вторите — 250 лева.

Цените отъ мината „Бобовъ-Доль“ говорятъ за неблагоприятни естествено-геологически условия на находящето и за липса на здраво техническо-индустриално съмъкводство.

Нещастни случаи и злополуки съ работниците съ съпътстващи на завладяването на подземната природна съкровищница.

През 1925 год. съ пострадали 6,045 души, отъ които 7 съмъртно. Половината отъ нещастните случаи въ „Перникъ“ съ отъ затрупване. Въ сравнение съ другите страни, процента на обикновените нещастни случаи и злополуки без съмъртни случаи у насъ е много високъ. Въ това отношение, дългъ е да се взематъ мърки за предизвикане, чрезъ подобрението на надзорния персонал, повдигането на миньорите, подобрене на вентилациите, спазване на специалните наредби и пр., както и съ учредяването на областни спасителни станции.

II. Рудни мини.

България е богата страна съ рудни находища, които не съ добре проучени и разработени, по ради липсата на капитали и добри пътища.

През 1925 год. съ запазени 72 периметри. Бъдещето на българската минна промишленост за цъвтни метали е въ Родопите.

Медни руди съ разработвани въ минните „Изтокъ“, „Икономовъ“, „Трудъ“ — въ бургаско и „Плакалница“ при Елисейна. Оловни руди — въ „Плакалница“ и единъ периметъръ. Същесни оловно медни — цинкови руди съ изваждани въ Кунбурларъ, хасковско, а оловно сребърно цинково медни руди въ Бълница, станимашко.

Отъ Бълга, варненско, е изваден на 565 тона мanganова руда. Зла-

слънчеви бани, къпане, 12 ч. — обядъ, 1 ч. сл. об. — сънъ, 4 1/2 ч. сл. об. — закуска, 5 ч. — разходка, 7 1/2 ч. — вечеря, 8 1/2 ч. — забавления и 9 1/2 ч. — нощуване.

На хигиената въ помещението, храната и тълото се е обръщало особено внимание. Освенъ физическото здравно подобреие въ време на колонията се е целъло и събудждането на социални добродетели: дружество, взаимното помагане, пожертвувателност, обични и пр.

Колонията е трайала 1 месецъ напоследък децата съ се завърнали съ единъ значителенъ плюс въ здравно отношение.

Първата морска колония, въ което участвуваха деца на ямболски граждани, е дала добри резултати. Безъ съмнение то ще създава прогресивно ползата отъ лътвата за крехкия детски организъм и за въ бъдеще редовно ще се уреждатъ морски и планински колонии.

ЗДРАВНА СЕДМИЦА

Т. Бърнековъ.

КОЛОНИЯТА НА Б. Н. М. С. ВЪ СОЗОПОЛЬ.

Морелъчението у насъ темперираща съ играе своята роля; то едва се започва да се практикува по системно. Докато другаде морски бързогоне се обичаватъ ежеседмично съ лагери, колонии и пр., които включватъ въ себе си хиляди народъ, у насъ на курорти също се използва здравните ефекти, които дава природата.

Б. Н. М. С. е организация, която цели да проагитира и използва морето, като културен, научен, стопански и здравен обектъ, като съ редица сърдства се използва здравното общество за изучаване и лечебното използване на българинъ, да му открне много богатства, които крие то.

Ямболския клонъ на Б. Н. М. С. въ желанието си да уреди морска лътно колония за де-

ца, още през месецъ декември минулата година е помолилъ учители и народните представители да гласува известна сума, обаче това не е станало поради липсата на излишни суми. Липсата на парични сърдства е разстроила съвсемъ плана на мъстната клонъ и той е отказалъ да отпускатъ му отъ Централното Управление 20 легла.

За да не се компромитира обаче напълно неговото начинание, той е помолилъ пловдивския клонъ да му резервира десетина мъстни легла урежданата отъ него колония въ Созополъ.

Въ това време мъстното женско дружество „Развитие“ предложило сърдства за изучаване и лечебните ефекти, които дава природата.

Управлятелът на клонъ поискала отъ педагогическото училище бедни нуждаещи се отъ морелъчение ученици и суми отъ фонда „Лътни ученически колонии“ за още 5 такива, обаче това му искане не е било изпълнено и той се обръща къмъ директора на прогимназията. Следът медицин-

ския прегледъ били определени бедни деца, а останалите 5 мъстни се попълнили съ деца на членове на клонъ, които платили съответната такса.

На 13 юли десетътъ колонистъ отъ Ямболъ, придружени отъ една ръководителка, г. жа М. Калева, се присъедини и къмъ идящите отъ Пловдивъ около 40 души и въчерашните сънчанили въ Созополъ.

Главният ръководител на цълата колония е билъ г. А. Георгиев — адвокатъ, и следът известно време г. Разбойниковъ, окр. училищенъ инспекторъ въ Пловдивъ.

Животът въ колонията е билъ подъ надзора на лъкаръ Режимъ е билъ отъ естество да заздрави аномичните органи на децата. Ежедневната схема на животъ въ колонията, която се е състояла отъ 26 момчета и 22 момичета (отъ Ямболъ съ били 6 момчета и 4 момичета), е била: 7 часа сутринъ — ставане отъ сънъ, 7 1/2 ч. с. — закуска, 8 1/2 ч. с. — гимнастика, дълбоки дишания, 10 1/2 ч. с. —

Кино „Съветлия“ представя „Синабаръ“ (Каменното сърдце) на 9 и 10 септември.

